

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สื่อเป็นองค์ประกอบสำคัญในการเรียนการสอนมีบทบาทต่อการเรียนรู้ของนักเรียน กล่าวคือเป็นตัวกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนต่อเรื่องที่จะเรียน เป็นเครื่องมือที่จะให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติช่วยให้ประสบการณ์รู้อบรมแก่ผู้เรียน เป็นตัวแบบที่ดีสำหรับการเรียนการสอน ทำให้เกิดบรรยากาศความเป็นกันเอง และช่วยสร้างสถานการณ์ที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน (ชัยยงค์ พรหมวงศ์ 2550 : 19-20) สื่อการสอนที่ครูใช้ในการเรียนการสอนมากที่สุด คือ สื่อสิ่งพิมพ์ โดยเฉพาะสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทตำรา แบบเรียน หนังสือ เอกสารประกอบการเรียน สำหรับเอกสารประกอบการเรียนเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ที่ให้ความรู้กับนักเรียนได้ปริมาณมากถ่ายทอดเนื้อหาสาระและประสบการณ์แทนครูผู้สอน นักเรียนสามารถศึกษาค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเองใช้ได้สะดวก คือ ไม่มีไฟฟ้าก็สามารถใช้ได้ พกพาไปมาได้สะดวกไม่ต้องใช้เครื่องมือและอุปกรณ์มาใช้ร่วมกัน ต้นทุนในการผลิตก็มีราคาต่ำไม่สูงเท่ากับสื่อประเภทภาพและเสียง หรือสื่ออิเล็กทรอนิกส์และใช้เอกสารประกอบการเรียนควบคู่กับสื่ออื่นเพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาสาระได้ดียิ่งขึ้น

สภาพปัจจุบันสื่อสิ่งพิมพ์ประเภทเอกสารประกอบการเรียนมีความสำคัญในการให้หลักการและทฤษฎีพื้นฐานเพื่อนำสู่ทักษะความชำนาญต่อไป เอกสารประกอบการเรียนช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างรวดเร็ว จดจำได้นานสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ได้ นั้น ต้องมีการจัดระบบเนื้อหา การปรุงแต่งเนื้อหาให้น่าสนใจ การออกแบบกิจกรรมที่ทำให้ผู้เรียนอยากเรียนและการให้แนวตอบที่ทำให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างครบวงจร ครูจำเป็นต้อง มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะในการผลิตเอกสารประกอบการเรียนที่ประกอบด้วย แผนการเรียนหรือสิ่งจัดแนวคิดรวบยอด เนื้อหาสาระและภาพประกอบ กิจกรรมการเรียน และแนวตอบ จะมีลักษณะอย่างไร มีวิธีการเขียนอย่างไร ดังนั้น จึงจำเป็นต้องมีการอบรมครูในเรื่องการผลิตเอกสารประกอบการเรียนเนื่องจากเนื้อหาสาระที่อบรมนี้เป็นทักษะ เน้นสื่อที่จะใช้ถ่ายทอดความรู้และทักษะให้กับครูหรือผู้รับการอบรมได้เป็นอย่างดี จึงควรอยู่ในรูปชุดฝึกอบรมที่ผู้รับการอบรมสามารถศึกษาด้วยตนเองได้ตลอดเวลา หรือกลุ่มเรียนในกลุ่มย่อย หรือใหญ่และในชุดฝึกอบรมมีสื่อที่หลากหลายให้ความรู้กับผู้เรียนไม่ใช่เฉพาะวิทยากรเพียงอย่างเดียวจึงจะเป็นประโยชน์ต่อผู้รับการอบรม ดังนั้นการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การผลิตเอกสารประกอบการเรียนเพื่อใช้อบรมครู ต้องผ่านกระบวนการหาประสิทธิภาพ เพื่อให้ได้ชุดฝึกอบรมที่มีคุณภาพที่ทำให้ผู้รับการอบรมได้รับทั้ง

ความรู้และทักษะความชำนาญ ซึ่งสถาบันหรือองค์กรสามารถนำชุดฝึกอบรมดังกล่าวไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการของครูเกี่ยวกับชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การผลิตเอกสารประกอบการเรียนสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1
2. เพื่อพัฒนาชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การผลิตเอกสารประกอบการเรียนให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด
3. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้รับการอบรมที่เรียนด้วยชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การผลิตเอกสารประกอบการเรียน
4. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้รับการอบรมที่เรียนด้วยชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การผลิตเอกสารประกอบการเรียน

สมมติฐานการวิจัย

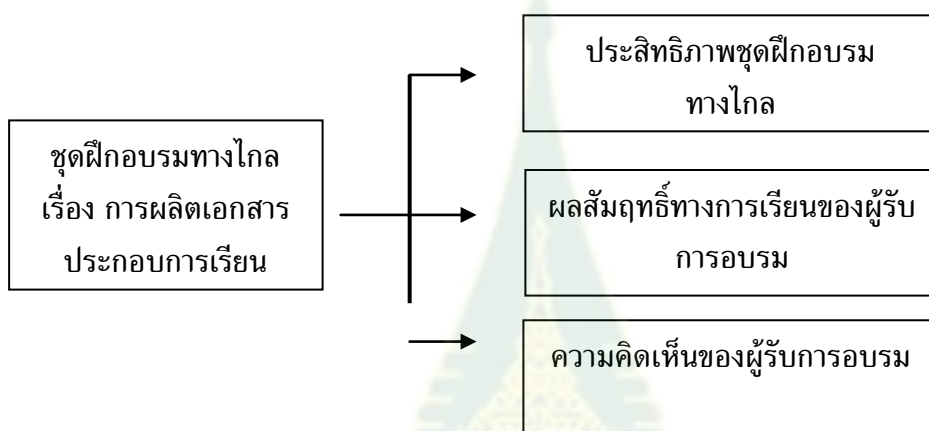
1. ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การผลิตเอกสารประกอบการเรียนที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผู้รับการอบรมที่เรียนด้วยชุดฝึกอบรมทางไกลมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเพิ่มขึ้นจากเดิมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. ผู้รับการอบรมมีความคิดเห็นต่อชุดฝึกอบรมทางไกลในระดับมาก

ขอบเขตการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย เป็นการวิจัยและพัฒนา
2. ขอบข่ายเนื้อหาสาระในการวิจัย ครอบคลุม ความหมายและความสำคัญ และส่วนประกอบของเอกสารการสอน การเขียนแผนการสอนประจำหน่วยและตอน การวิเคราะห์เนื้อหาและการเขียนแผนผังแนวคิด การเขียนแนวคิด การกำหนดวัตถุประสงค์ การเสนอเนื้อหา การจัดระเบียบโครงสร้างเนื้อหาและการกำหนดภาพประกอบ การกำหนดกิจกรรมและแนวตอบ และการเขียนแบบประเมินตนเองก่อนเรียนและหลังเรียน การเขียนแบบฝึกปฏิบัติ
3. การทดสอบประสิทธิภาพชุดฝึกอบรมทางไกล ยึดแนวทางการทดสอบประสิทธิภาพสื่อการสอนของศาสตราจารย์ ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์ โดยการทดลองใช้เบื้องต้นใน 3 ขั้นตอน คือ การทดลองแบบเดี่ยว (ผู้รับการอบรมจำนวน 3 คน) การทดลองแบบกลุ่ม (ผู้รับการอบรมจำนวน 6 คน)

และการทดลองแบบภาคสนาม (ผู้รับการอบรมจำนวน 41 คน) การทดสอบประสิทธิภาพ ครอบคลุม (1) การหาประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) ต่อประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) (2) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของผู้รับการอบรม และ (3) การศึกษาความคิดเห็นของ ผู้รับการอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรม

4. **ตัวแปรต้นและตัวแปรตาม** ตัวแปรต้น คือ การฝึกอบรมที่เรียนด้วยชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การผลิตเอกสารประกอบการเรียน ตัวแปรตาม คือ เกณฑ์ประสิทธิภาพที่กำหนด ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้รับการอบรม และความคิดเห็นของผู้รับการอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกล

5. **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ประกอบด้วย (1) แบบสอบถามความต้องการ (2) ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การผลิตเอกสารประกอบการเรียน (3) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน และ (4) แบบสอบถามความคิดเห็น

6. **ระยะเวลาในการวิจัย** ภาคการศึกษาต้นปีการศึกษา 2555 (ระยะเวลาการทดลอง)

นิยามศัพท์เฉพาะ

ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การผลิตเอกสารประกอบการเรียน หมายถึง ชุดฝึกอบรมรายบุคคล สื่อประสมที่มุ่งให้ผู้รับการอบรมศึกษาด้วยตนเอง ประกอบด้วย ประมวลสาระหรือเอกสารการสอน แบบฝึกปฏิบัติ และซีดีรอม ชุดฝึกอบรมดังกล่าวยึดแนวการผลิตของศาสตราจารย์ ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์

เกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 ของชุดฝึกอบรมทางไกล หมายถึง คุณภาพของชุดฝึกอบรมทางไกลที่ได้จาก “กระบวนการ” และ “ผลลัพธ์” มีค่าร้อยละ 80 ตัวแรก คือ ค่าประสิทธิภาพของกระบวนการ (E_1) คิดเป็นร้อยละคะแนนเฉลี่ยจากกิจกรรมที่ให้ผู้รับการอบรมทำในแบบฝึกปฏิบัติ ค่าร้อยละ 80 ตัวหลัง คือ ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E_2) คิดเป็นร้อยละของคะแนนเฉลี่ยจากการทำ

แบบทดสอบหลังเรียน เกณฑ์ประสิทธิภาพยอมรับเมื่อ (1) เท่ากับเกณฑ์ที่กำหนด (2) สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไม่เกิน 2.5% และ (3) ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไม่เกิน 2.5%

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้รับการอบรมที่เรียนด้วยชุดฝึกอบรมทางไกล หมายถึง การเปรียบเทียบความแตกต่างของคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน ระดับพุทธิพิสัยของผู้รับการอบรมที่เรียนด้วยชุดฝึกอบรมทางไกล

ความคิดเห็นของผู้รับการอบรมที่มีต่อชุดฝึกอบรมทางไกล หมายถึง นำหนักของคะแนนที่ผู้รับการอบรมประเมินความเหมาะสมของชุดฝึกอบรมทางไกล โดยให้ระดับมากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และ น้อยที่สุด ครอบคลุม (1) องค์ประกอบของชุดฝึกอบรมทางไกล ได้แก่ ประมวลสาระแบบฝึกปฏิบัติ และซีดีรอม และ (2) ประโยชน์ที่ได้จากชุดฝึกอบรมทางไกล

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้ชุดฝึกอบรมทางไกล เรื่อง การผลิตเอกสารประกอบการเรียนสำหรับครูที่มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่กำหนด
2. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้ต้นแบบและแนวทางในการผลิตชุดฝึกอบรมทางไกลไปใช้ในหลักสูตรการฝึกอบรมครูในเรื่องอื่นๆ ต่อไป
3. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชได้บริการความรู้เกี่ยวกับการผลิตชุดฝึกอบรมทางไกลที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับครูและสังคม

